

Вибір професії - як не помилитись?

Поради випускникам школи

Кожен з нас у свій час стояв перед проблемою вибору. Ні, не перед тією, коли не знаєш, що одягти. Питання постає інше: ким бути? І, звичайно, всі ми розуміємо, що від вирішення цього залежить все наше майбутнє життя. Проблема вибору професії завжди була складною.

Але сьогодні, коли на ринку праці з'являється все більше нових професій і спеціальностей, про які вчора ще ніхто не чув, вибір професії стає більш ніж складним. Як розібратися в собі, як визначити до чого душа лежить, що я можу, що вмію, яка професія буде мене годувати все життя, завжди буде затребувана, високооплачувана?

Звичайно, молодій людині, на самому початку свого життєвого шляху дуже складно зробити правильний вибір. І навіть батьки не завжди в змозі допомогти в цьому питанні. Напевно, тому сьогодні так часто можна зустріти цілком стандартну ситуацію. Вчорашній школяр, випускник, вступає до вузу. Здавалося б, вибір зроблено, все, як кажуть, іде за планом. І студент з вчорашнього школяра вийшов старанний, вчиться старанно, освоює ази професії. І закінчує вуз добре, і випускається дипломованим фахівцем. Тільки от після закінчення вузу йде цей дипломований фахівець працювати зовсім в іншу сферу діяльності. Причому, в цьому ніхто не винен, чи сам він вибирав професію, або прислухався до поради батьків.

Як же зробити правильний вибір і не шкодувати про нього в майбутньому? Не витратити дорогоцінні роки на отримання професії, яка тобі зовсім буде не потрібна. Чим керуватися при виборі? Звичайно, необхідно знати, наскільки затребувана, обрана професія, як довго вона буде затребувана, чи добре вона оплачується. Звичайно, це дуже важливі питання, відповіді на які при виборі професії знати необхідно. Але чи тільки це важливо? Адже всі ми різні, у нас різні можливості і здібності, та й запити різні. Комусь хочеться щороку на Гаваях відпочивати, а то й нерухомість

там прикупити. І заради цього він готовий поступитися багатом. Хтось любить спілкуватися з людьми, і просто ас у цій справі. Ну, а когось нестримно вабить світ цифр. Тому, визначаючись з вибором, потрібно зрозуміти, яка діяльність буде приносити радість, до чого душа лежить. Що б потім, у майбутньому, ходити на роботу з радістю і отримувати від неї задоволення, а не прокидатися щодня з прокльонами, усвідомлюючи, що через півгодини пора буде тягнутися в остогидлий офіс. Така робота нікому на користь не піде.

Що ж потрібно врахувати при виборі професії?

Перш за все, перед тим, як обрати професію, гарненько обміркуй, чого ти хочеш від неї. У якій сфері діяльності тобі було б цікаво працювати, який спосіб життя ти плануєш вести, наскільки важлива для тебе висока заробітна плата і багато, багато іншого. І, звичайно ж, обов'язково врахуй свої здібності. Не варто мріяти про кар'єру програміста, маючи трійку з алгебри

Ще одна корисна річ – тести на профорієнтацію, які допоможуть оцінити твої інтереси і риси характеру. Що це таке? Як правило, це різноманітні твердження, з якими ти повинен погодитися або не погодитися. У таких тестах є питання з безлічі предметів – фізики, хімії, астрономії, літератури, і тим; крім того, вони допоможуть тобі оцінити твої інтереси і риси характеру, а іноді і рівень інтелекту.

Крім того, непогано б проаналізувати, які професії зараз користуються особливим попитом у роботодавців, а на які попит виросте років через п'ять, коли ти закінчиш навчання. У першому випадку найкращий помічник – газети і сайти з працевлаштування, а в другому – прогнози соціологів, які можна знайти в інтернеті, і власний здоровий глузд.

Основні мотиви як вибрати професію

Престиж професії і розмір заробітної плати – не найкращі мотиви при виборі професії Перш за все, давай розділимо

причини, які спонукають вибрати ту чи іншу професію, на зовнішні і внутрішні. Зовнішні причини пов'язані з впливом навколишнього середовища: думкою батьків, друзів, однолітків, бажанням добитися зовнішнього успіху або страхом осуду. За внутрішні причини відповідаєш ти сам – їх визначають твої здібності, нахили, звички і характер, і тільки вони.

Що ж найчастіше змушує сьогоднішніх молодих людей вибрати ту чи іншу професію?

Лідер списку мотивів – престиж професії. Мотив, в принципі, непоганий, однак у ньому самому криється пастка. У наші часи в фаворі різного роду економічні і юридичні спеціальності. Проте вже зараз на ринку праці починає відчуватися надлишок тих же бухгалтерів, які особливо не мають вищої освіти та працівників робітничих спеціальних. І що буде з попитом на юристів та економістів в майбутньому – можна тільки припускати. Висновок простий: при виборі професії її престиж не повинен замилити очі, про нього потрібно пам'ятати, але спиратися на нього одного – навряд чи розумно.

Почесне друге місце при виборі професії займає високий зарібок: ким би не працювати, аби добре отримувати. Але навряд чи такий мотив як високий зарібок заслуговує на те, щоб при виборі професії спиратися тільки на нього. Чому?

У нормі зростання зарібної плати безпосередньо залежить від зростання кваліфікації. Професії ж, де планка зарібної плати піднята спочатку високо, як правило, зростання кваліфікації не передбачають. Років через п'ять доходи офіціантки і початківця банківського службовця зрівняються, пройде ще кілька років – і дохід банківського службовця залишить зарібок офіціантки далеко позаду.

Інтерес до змісту самої професії, тобто внутрішня причина її вибору, знаходиться лише на третьому місці, а шкода. Той, для кого робота буде приносити радість, стане просто

улюбленою справою, і працювати буде більш продуктивно і постійно самовдосконалюватися. А відтак не забариться і просування по службі, і шанобливе ставлення з боку колег. Так, до фанатизму, захоплений програмуванням хлопчина стає, врешті-решт, винахідником власної мови програмування і власником підприємства з розробки програмного забезпечення. Йому залишається шкодувати лише про те, що обов'язки керівника практично не залишають часу на те, щоб цілком віддатися улюбленій справі.

Умови праці теж відіграють свою роль у виборі тієї або іншої професії. Втім, змінивши місце роботи, іноді можна суттєво змінити і умови праці, – деякі професії це дозволяють. Наприклад, геолог у польовий партії (намети, тайга, постійні відрядження) і геолог на посаді інженера-геолога на нафтовидобувному підприємстві (місто, офіс, ніяких відряджень) – випускники одного і того ж геологічного факультету.

Ще одна причина – доступність навчання. Одна справа – отримувати вищу освіту в рідному місті, де живеш, інше – їздити за тридев'ять земель. А якщо живеш в маленькому містечку, де всіх навчальних закладів – одне ПТУ, перейменоване в коледж? Неважко зрозуміти, що, ставлячи на чільне місце доступність навчання, ти істотно обмежуєш список професій.

На жаль, якщо говорити про доступність навчання в тих випадках, коли на безкоштовній основі до ВУЗу вступити не вдалося, то велике значення має вартість оплати за навчання. Хоча і в такому випадку багато молодих людей знаходять вихід: беруть кредит у банку, підробляють вечорами, ідуть на заочне відділення, де плата нижче, - щоб все-таки отримати бажану спеціальність.

Легко помітити, що багато мотивів вибору тієї чи іншої професії, в кінці кінців, обертаються помилками.

Найпоширеніші помилки при виборі професії

Вибір професії – ваша особиста справа, не піддавайтеся тиску батьків або товаришів, слідуванням моді і забобонам. У всі часи одні професії вважалися престижними, інші ж більшість людей вважали, м'яко кажучи, негідними. Є, приміром, така професія – асенізатор. Хто хоче бути асенізатором? А між тим, суспільству однаково необхідні і економісти, і сантехніки, і медсестри, і адвокати. Крім того, однакову повагу викликають і простий робітник, і фахівець з вищою освітою, якщо вони обидва – професіонали у своїй справі.

Так що, на перше місце став свої інтереси і здібності, і тільки потім – престижність професії. Інакше вивчишся, допустимо, як хоче твоя мама, на бухгалтера, а задоволення робота за фахом приносити тобі не буде.

У Михайла Веллера є розповідь про чоловіка, який в дитинстві мріяв бути двірником. І що далі? Закінчив школу, вступив, як наполягали батьки, до ВУЗу, все життя тягнув лямку на анітрохи не цікавій йому роботі, і, лише вийшовши на пенсію, став двірником – і знайшов, нарешті, щастя.

Незнання або недооцінка деяких своїх фізичних особливостей і недоліків – теж одне з помилкових направляючих при виборі професії. З хворим серцем шлях у льотчики закритий. Алергікам протипоказані професії хіміка чи перукаря. Нерозумно мріяти про роботу, яка здатна погіршити стан твого здоров'я. Ще гірше, коли просто не знаєш заздалегідь і навіть не підозрюєш, що через якийсь час дадуть про себе знати проблеми зі здоров'ям. В окремих випадках здоров'я стає непереборною перешкодою для отримання тієї чи іншої роботи.

Поради психологів та профконсультантів щодо вибору професії

Отож якщо ти не можеш з легкістю визначитись з майбутньою професією, то наступні кілька кроків-порад для тебе.

1. Ознайомся з інформацією про світ професій і визнач сферу діяльності, яка тебе цікавить.
2. Вивчай самого себе, склади уявлення про свої інтереси здібності, нахили.
3. З'ясуй, чи не маєш ти медичних протипоказань до обраної професії.
4. Зустрінься із представниками цієї професії та довідайся, у якому навчальному закладі можна одержати відповідну кваліфікацію.
5. З'ясуй у спеціалістів центру зайнятості або самостійно за допомогою сайтів з працевлаштування чи популярна обрана тобою професія на ринку праці.
6. Використай при виборі професії формулу: «Хочу – можу - треба». «Хочу» - це те, що тебе приваблює у професії; «можу» - твої здібності, потенціал, стан здоров'я, потрібні для обраної професії; «треба» - попит на ринку праці.
7. Проаналізуй отримані відповіді. Якщо тричі повторюється одна професія- вибір зроблено правильно.

У будь-якому випадку, не варто ставитися до вибору професії, як до чогось незмінного, що раз і назавжди визначить твою долю. Попереду у тебе довге життя, в якому, мабуть, знайдеться місце і підвищенню кваліфікації, і освоєнню суміжних спеціальностей, а то й радикальній зміні роду діяльності.

Успіхів тобі у виборі своєї найкращої професії!